

REVISTA ORĂŞTEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele să plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva” în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăştie (Szászváros).

De tot pe față!

II

Îndrănețul baron Petrichevich merge în planurile sale de năbușire a desvoltării neamului românesc în aceste părți, mai departe decât mulți dintre chiar cei mai încornurați «patrioți».

Prin înființarea de bânci ungurești printe Români, dorește se «smulgă» poporul de sub înrăurirea celor române, să-l facă sclav patrioților și scopurilor lor. Intră apoi cu totul în vederile Secuiului Beksics Gustav, unul dintre cei mai nesătuți potopitori (pe hârtie) de Români, și care spune în o carte nouă a sa, că în contra Românilor trebuie să se impună cândva-cândva cu cea de pe pustă! Dar și până atunci pe întreg cuprinsul locuit de Români, trebuie bine înțepenită o întreagă galerie de stâlpi puternici (școale ungurești, oficii de tot felul ungurești, bânci, baionete de gendarmi, etc.), pe cari să se razime coperișul statului «național maghiar».

„Atunci apoi, exclamă patriotul baron, răpit de frumusețea închipuirii, — atunci romanismul va fi o naționalitate neprimejdioasă și nevinovată, care strâmtorătă între Ungurime și Secuime, se va alipi și ea la ungurie, chiar și în elementele sale cele mai extreme!»

Ear' pentru a putea ajunge la această srimtorare de moarte a Românilor, scriitorul articoului, nu se sfiește a propune mai multe mijloace de siluire din cele mai diavolești. Intre altele zice că:

„Pentru a putea ajunge în vreo slujbă căt de neînsemnată, ajutată de stat, să se decreteze ca o cerință neîncuriată, recunoașterea publică a suveranității statului național maghiar.”

Să cerința aceasta să fie estinsă asupra tuturor așezămintelor publice: asupra oficiilor din oficii, asupra profesorilor și învățătorilor dela școalele de stat și confesionale, a celor dela toate așezămintele de creștere (școli), asupra căror statul doar' are drept de «controlă»!

Care va se zică: de voiu dori eu să ajung învățător ori profesor, fie și numai la școli confesionale, pe cari le plătește biserică mea națională și poporul ei, fără nici o para chioară dela guvern, — eu se fiu silit să fac mai întâi în public declarația, că recunoșc un neadever ce există în capul beților de șovinism unguresc: să recu-

nosc că acest stat e „stat național maghiar”, cătă vreme eu însumi prin ființa mea și a poporului meu, îmi desmint mărturisirea, adeverind chiar contrarul, că acesta e un stat «poliglot» locuit de mai multe popoare deosebite!

Și după-ce provoacă pe guvern, ca toate prilegiurile ce i-se dau, să le folosească în acest scop, — șovinistul baron strigă:

«Se intărim statul național maghiar și prin aceea, că să spriganim seminția maghiară, venindu-i într'ajutor peste tot locul unde împregiurările o cer, și în lucrarea noastră aceasta — să nu ne dăm înapoi nici dela cele mai mari jertfe!»

«E datorința fiecarui Maghiar să înrăurească spre intărire statului național maghiar și prin aceea, că cu banii de prisos, se cumpere moșii! Căci a cui e pământul, a aceluia e țeară!»

Eată cum au ajuns acești oameni să ție sfat, fără nici o sfială, de tot pe față, în plin public și cu grau înalt, asupra — perierei noastre!

Discuția lor ejosnică din multe puncte de vedere, dintre care capul la toate e, o lacomie ignobilă față de tot ce avem noi: față de insași ființa noastră națională și față de avearea noastră!

»A aceluia e țara, a cui e pământul strigă ei. Guvernule dă dară ajutor seminției maghiare să ajungă stăpână pe «țeară», dând scăpatatului cutare și cutare bani, împrumut ori de pomană, să cumpere moșii, să cumpere «țară» pe seama nației tale! Ear' decumva n'ai bani, ia dela Român ca dare, și dă-i ungurașului cutare ca se cumpere tot dela el «țara»...

Acesta e înțelesul adevărat al răchetului baronului. Si știe el de ce rănește așa. Guvernul răzimat apoi pe astfel de «staturi», votează milioane de floreni Secuilor, lui «Kolozsvár», și altor parasiți de seminția «cavalerescă», ca să-i «întărească», căci așa cer împregiurările, și în lucrarea de intărire a seminției «nu trebuie se ne dăm înapoi nici dela cele mai mari jertfe!»

Dar' n'am reprodus aceste cereri baronești, care pe un om sau neam modest, și doritor a trăi prin propria vrednicie, ear' nu din jaf asupra deaproapelui seu, l-ar face să roșească de rușine și se le respingă cu disgust, — nu le-am reprodus ca să le combatem ci mai mult pentru-ca oamenii nostri, inteligență și popor, să fie de cu vreme făcuți luători aminte asupra chipului nespus de îndrănet, în care să plănește pe viitor atacarea noastră.

Să se vadă cu cătă insuflețire acești oameni strigă: se facem totul pentru cucerirea nemaghiarilor și îngunchiarea

lor, — ear' văzându-le acestea, se ne intărim și noi tot mai mult în hotărirea de-a nu ne da nici noi napoi, când ni-se cer, dela nici un fel de jertfe, pentru lucruri, prin cari putem intări seminția noastră românească, și o putem păstra și înainta!

Când ei vorbesc, scriu și fac, precum vedem că scriu și fac, noi încă tot să nu înțelegem care ne e datorința, cum sună pentru noi glasul vremii? Încă se nu înțelegem noi că e de lipsă se sprigim tot ce e românesc și se încungiurăm ce e străin, ce e cursă, ce e dușmanie nouă?

Se luăm pildă dela ei, și insuflețirii lor fanatică pentru ale lor lucruri, să respundem cu o insuflețire cu nimic mai pe jos față de ale noastre trebuințe, și cu jertfire pentru ele!

O invitare

Inființarea unei Reuniuni cu menirea de a conlucra în acest jur, la promovarea progresului agricol, industrial și comercial, este o dorință generală a celor competenți în materie.

Până acumă legitimă, astăzi această dorință a devenit aproape imperativă.

Drept aceea, dând ascultare recercărilor ce mi-s-au făcut din mai multe părți, invit pe toți amicii acestei mișcări, la o consultare, ce se va ține în acest obiect, Joi în 11 Martie 1897 st. n. după prânz la 4 ore în localul casinei române din loc.

Orăştie, la 1 Martie n. 1897.

Dr. Ioan Mihu.

Din grajurile profetilor lor.

Să auzim astăzi și pe un al doilea bărbat, fruntaș între fruntași, ungher neoș, și foarte cu vază în sinul nației sale, pe Baronul Eötvös József, ce are renume de »adânc cugător« și cap foarte luminat.

A trăit în timpurile (1813—1871) când nația ungurească avea într'adevăr bărbăți mult mai luminați ca azi, când ea era condusă de Deák și Eötvös de care e vorba, nu de căprul millenar de panduri Bánffy. Eötvös e care a lucrat planul »legii de naționalitate« ce avea să fie un început bun pentru »a face și altora loc pe terenul legii și al dreptății«, vorba lui Vörösmarty. Iși cunoștea foarte bine nația și poziția ei în această țară, de aceea voia să o pornească pe o cale mai dreaptă prin legea de naționalitate, dar' nu arare-ori se revolta văzând aplicările ei egoiste și patimile lacome ale mulțimii de gonitori după mărire pe ori-ce căi, fără pri-vire la aceea, că oare n'o să ducă întreaga lor nație cu capul de părete prin nebunele lor săptuirii? De aceea, într'un roman al seu, »Karthaus«, (căci Eötvös a scris mult, e și literat de frunte al lor), el zice:

»Oh, dar' oare dacă am privi odată în jur de noi în această țară, unde neamul omenesc în jumătate de veac atâtă a înain-

tat, ori cel puțin atâtă să a miscat, unde s'au probat atâta mijloace trimisă ca »neinse-lătoare«, și n'au reușit: nu va trebū să lăpădăm cu întristare dela noi ori-ce nădejde?«

»Când vedem toate inimi mici cu ambiții mari, acel egoism de jos și uriaș, care trăește din înșelarea poporului; că scopul cel mare care toate le pune așa în mis-care, este perderea ori dobândirea unui — scaun ministerial, atunci ce să mai zicem?«

»Si oare mai putem hrăni nădejde? (în aceea că la bine o să ajungă treburile nației »cavalerești«. Trad.) Cei-ce acum țin în mâinile lor soarta acestui neam, vor face acestia să inceteze suferințele lui? (Cum să nu! Si a neamului lor și și cele ale noastre, ei le dirig de minune spre tămaduire, dându-ne pe mâna jidovimii! Trad.)

»Acet neam pitic (va ajunge oare la bine?) cu mici sale destoinicii, care vorbește acolo unde ar trebū să lucreze, vrea să căștige acolo unde ar trebū să jertfească? (Adecă e sucit de tot la glavă! Tr.)

»Privește numai pe acești emulanți (cari luptă să se întreacă unii pe alții), ce aleargă după un scaun ministerial; privește mereu număr al »partisanilor« lor, cari își așteaptă »folosul« mai dela unul, mai dela altul, cari lărmuesc și aplaudă, se bucură și se întristează, după-cum unul ori celalalt se apropie de tintă, și privește cum poporul în jurul lor, stă cu nepăsare și mirat de întrecrea asta, și știind că ori-care ar ajunge la tintă, dela nici unul n'are ce să aștepte: el nu cade în griji și nu se bucură, ci se uită și face, — și oare n'o să fie strîngă inima de gândul, că soarta nației zace în astfel de mâni?« Ect. ect. ect.

Vorbau frumos bătrâni lor, și se siliau să lumineze nișă capetele speculanților alergători după posturi și scaune ministeriale, dar' cu încetarea lor din viață, fii și nepoții uitării i'au dat, și și puținul bine și începutul de dreptate ce ei îl porniseră, piticii de azi vor să-l steargă, căt nici urmă de el să nu mai rămână! Azi din zeci de guri strigă, ca legea de naționalitate, făcută de Eötvös și soții, să se scoată de tot din legile terii, îngăduințele date încă pe atunci și nouă Ne-maghiarilor, să fie măturate de pe lume!

Dacă Eötvös și alți bărbăți cu vederi mai largi, i'-ar vedea azi pe nepoții lor ce lăză, n'ar mai întreba că oare nu trebuie să desnădăduiească de viitorul nației lor, căr-muită de atâtia scălați, ci ar exclama negreșit: am desnădăduit!

Să nu desnădăduim însă noi Români. Căci chiar nebunia ce i-a cuprins, și furia bolnavă, e ce-i va duce la aceea de ce temere aveau bărbății lor cei mai cu cap decât haiducul de azi Bánffy și soții sei!

Pentru institutul de surdo-muți din Cluj.

Comitetul supraveghetor ai institutului de surdo-muți din Cluj (institut regnicular, pentru țara întreagă), a trimis și congregației comitatului nostru încă în anul trecut o rugare pentru ceva sprigini material.

Congregația însă, neavând ea nici un fond din care ar putea da astfel de ajutoare, a hotărât în adunarea să'a din urmă a anului trecut, să se îndrepteze cătră foile din comitat, ca ele să facă apel la public după ajutoare în favorul numitului institut.

Dl vicișpan adresându-să și cătră foia noastră în cauza aceasta, noi vestim despre aceasta pe onorati nostri cetitori, rugându-i că acei cari vor binevoi, să trimítă ajutoarele ce vor da ori vor aduna, și anume de-a dreptul d-lui vicișpan Hollaki Artur în Deva, însămână pe cupon ca spre ce scop sunt trimise: »pentru institutul de surdo-muți din Cluj.«

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului nostru, prin prezenta se invită la

a XI-a adunare generală ordinată,

care se va ține în 11 Martie 1897 st. n. după amiazi la 2 ore în localul institutului (Piața-mare Nr. 2), cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcțiunii.	6. Alegerea alor 2 membri în Direcție.
2. Raportul anual al comitetului de supraveghiere.	7. Eventuale propunerile făcute în temeiul §-lui 28 din statute.
3. Statorarea bilanțului anual.	8. Exmiterea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
4. Împărțirea profitului curat.	
5. Fixarea prețului biletelor de prezență pentru anul viitor.	

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare, sunt rugați să depune acțiile la cassa institutului până la 10 Martie 1897.

Orăștie, la 29 Ianuarie 1897.

Direcțunea.

CONTUL BILANȚULUI.

ACTIVE:			PASIVE:		
Cassa în numărăt.	13.213	14	Fonduri proprii:		
Efecte publice	40.588		Capital social:		
Efectele fondului de pensiune	10.579	85	3000 acții à fl. 50	150.000 fl. — cr.	
Efectele fondului de zidire	11.090	62	Fond de rezervă	61.550 « 41 «	
Imprumuturi pe cambii cu giranți	448.639	62	Fond de pensiune	10.579 « 85 «	
Imprumuturi pe cambii cu acop. hip.	220.803	50	Fond întru acop. perd.	7.707 « 87 «	
Imprumuturi pe hipotece	173.775	97	Fond de zidire	11.090 « 62 «	240.928 75
Imprumuturi pe obligațiuni cu covenți	126.468	55	Avansuri dela banca austro-ungară	25.400 fl. — cr.	
Imprumuturi pe efecte publice	1.098	—	Cambii reescomptate	97.130 « — «	
Realitate	33.142 fl. 53 cr.		Depunerile spre fructificare	710.743 « 17 «	
după amortisare	142 « 53 «	33.000	Dividende neridicate	45 « — «	833.318 17
Mobiliar	547 « 72 «		Interese anticipate pro 1897		10.651 84
după amortisare	54 « 77 «	492	Diverse conturi creditoare		2.086 24
Diverse conturi debitoare și interese restante	30.861	60	Profit curat		23.626 80
	1,110.611	80			1,110.611 80

CONTUL PROFITULUI ȘI PERDERILOR.

SPESE:			VENITE:		
Interese:			Profit transportat din anul trecut		
pentru fondul de rezervă	2.344 fl. 94 cr.		.	.	794 59
« depunerile spre fructificare	35.441 « 40 «		.	.	
« cambii reescomptate	11.293 « 38 «	49.079 72	.	.	
Spese:			Interese:		
a) salarii și marce de prezență	8.069 fl. 39 cr.		dela impr. pe cambii cu giranți	39.509 fl. 92 cr.	
b) chirie, porto, tipărituri, diverse	2.388 « 01 «	10.457 40	« pe cambii cu acop. hip.	18.181 « 60 «	
Contribuții:			« pe hipotece	15.588 « 62 «	
directă	3.812 fl. 87 cr.		« pe oblig. cu covenți	12.282 « 48 «	
de 10% la int. de dep. și comp. de timb.	3.673 « 29 «	7.486 16	« pe efecte publice	91 « 02 «	
Amortisare:			« efecte publice	2.188 « 86 «	87.842 50
din realitate	142 fl. 53 cr.		Provisiuni		16 91
din mobilier	54 « 77 «	197 30	Chirie		2.193 38
Profit curat		23.626 80			
	90.847	38			90.847 38

Orăștie, la 31 Decembrie n. 1896.

Iosif de Orbonas m. p.,
membru în direcție.

Nicolau Vlad m. p.,
membru în direcție.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director executiv.

Nicolau Vilt m. p.,
prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă.

Orăștie, la 28 Ianuarie 1897.

(176) 3-3

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ioan Branga m. p.

Ioan Lazaru m. p.

Constantin Baiu m. p.